

Uşak Milletvekili Prof. Coşkunoğlu, telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri alanlarında Türkiye'yi değerlendirdi...

“TELEKOM GERİ ALINMALI”

Banu Salman

banu.salman@emo.org.tr

Endüstri Mühendisi, CHP Uşak Milletvekili Prof. Dr. Osman Coşkunoğlu, doğal tekel olan Türk Telekom'un özelleştirilmesini “korkunç bir hata” olarak nitelendirirken, geri almanın yollarının bulunması gerektiğini söyledi. Türk Telekom'un özel tekel haline geldiğini ve yeni tarifesiyle de tekel gücünü kullandığını ifade eden Coşkunoğlu, Telekom'un yüzde 19.8 hissesinin yabancı bir bankaya rehin bırakılarak Oger şirketi tarafından kredi alındığını kaydetti.

Prof. Coşkunoğlu, Türkiye'nin Sayısal Fırsat Endeksi'nde 58. sırada kaldığına dikkat çekerken, bilgi toplumu söylemleriyle yapılan yasal düzenlemelerin “yaptık demek için yapılıyor” olmasını eleştirdi. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin (ITU) Antalya'da düzenlenen uluslararası katılımlı konferansının yasaının 6 ay sonra çıkarılmasını “maskaralık” olarak değerlendirdi.

Coşkunoğlu, TÜBİTAK BİLTEN tarafından hazırlanan

Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı çalışmasının, bu hükümet tarafından “pazara müdahaleci” olarak görüldüğü için rafa kaldırıldığını anlatırken, 5 yıllık gecikmeyle yeni bir Bilgi Toplumu Stratejisi yayımlandığını söyledi.

Endüstri Mühendisi, CHP Uşak Milletvekili Prof. Dr. Osman Coşkunoğlu, telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri alanlarındaki gelişmeleri Elektrik Mühendisliği Dergisi'ne değerlendirdi.

Elektrik Mühendisliği: Bilgi toplumu Türkiye'de çokça konuşulan ve bazı yasal düzenlemelerin, strateji belgelerinin oluşturulduğu bir konuyu oluşturuyor. Bu konuda yapılanları ve çıkarılan yasal düzenlemeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Coşkunoğlu: Türkiye'nin, bilgi teknolojilerini de içeren şekilde, bilgi toplumu stratejisi, geçen sene, 28 Temmuz'da Resmi Gazete'de yayımlandı. Bu, 5 yıllık bir gecikmedir. Bilgi toplumu stratejisine yönelik olarak, 2001 yılında Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı (TUENA) denilen bir çalışma yapılmıştı zaten. Bunu TÜBİTAK BİLTEN yaptı ve hakikaten çok değerli bir çalışmaydı. Bu Hükümet, bu çalışmayı 2002 yılında rafa kaldırdı. Bunun gerekçesini ısrarla sordum. Abdülhatif Şener, sonunda, “o çalışmanın pazara çok müdahaleci olduğunu, kendilerinin pazarı daha serbest bırakan bir stratejiyi tercih ettiklerini”

söyleyerek, bu gerekçelerle rafa kaldırdıklarını bana sözlü olarak söyledi. Bence, piyasaya gayet yerinde bir müdahale. Bunların yaptıkları serbest piyasa da değil, Özal'dan beri. Bunun adına başıboş piyasa denir, serbest piyasa denilmez. Dolayısıyla, 2001'de bir çalışma vardı, bunu rafa kaldırdılar ve yenisi ancak 2006'da bitti. İhaleye çıktılar, yabancı bir şirkete yaptırmak istediler. Peppers and Rogers yaptı ve 28 Temmuz 2006'da çıktı ortaya. İyi-kötü; o ayrı. Gelelim yine bu işin ciddiyetine.

Kim bunu koordine edecek, bunun uygulanmasını kim yönetecek? İlk baştan bir hata yaptılar; Devlet Planlama Teşkilatı'nda Bilgi Toplumu Başkanlığı kurdular. DPT'deki hiyerarşi içerisinde başkanlık düzeyinde bir statüyle yeterli yetki ve gücü, yeterli kadrosu da olamaz. Benim önerim, Başbakanlığa bağlı bir müsteşarlık düzeyiydi. “Hayır” dediler ve öyle kaldı. Sonradan, bilgi toplumu stratejisini yayımlandıktan

sonra, kendileri, “Bunun başkanlık düzeyinde olması yanlışmış” dediler ve onun üzerine, genel müdürlük düzeyine çıkarmak için yeni bir yasa getirdiler. Bu yasa tasarısı geçen yıl komisyondan geçti. Meclis tatile girmeden, son gece, 7 maddelik yasa Genel Kurul’a geldi. AKP Grup Başkan Vekili Salih Kapusuz geldi; “Hocam, biz, bunu gündeme getirmekten vazgeçtik” dedi. “Yapmayın. Bilgi toplumu stratejisi, iyi, kötü, neyse, yayımlandı. Bunun çalışmalarını yapmak için, bunu çıkarmalıyız ki yaz boşa geçmesin” dedim. “Söz, ekim ayında ilk iş bunu çıkaracağız” dedi ve o yasa hala çıkmış değil. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği’nin (ITU) 6 ay önce olmuş konferansını bugün onaylayacağız ya, bu ne kadar gayri ciddiye, bu durum da öyle gayri ciddi.

ITU KONFERANSI YAPILDI, YASASI 6 AY SONRA ÇIKTI

ITU’nun 4 yılda bir yapılan bir konferansı vardır. Bu konferansın bu dönem Türkiye’de yapılması, 4 yıl önce Marakeş’te yapılan konferansta belirlenmişti. Tabii, bunun Türkiye’de yapılması uluslararası bir anlaşmayla mümkün oluyor. ITU 192 üyesi olan bir kuruluş, telekomünikasyonun Birleşmiş Milletleri gibi bir kurum. Delegasyonda bakan düzeyinde gelenler var. Bu konferans 6-25 Kasım 2006 tarihleri arasında Antalya’da gerçekleşti. Yalnız, bu konferansın gerçekleşmesi için yapılan anlaşmanın Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce onaylanması gerekiyordu. Bu, Ekim ayı sonunda Meclis gündemine geldi, hala görüşülemedi, Konferans yapıldı, bitti, bu konu görüşülemedi. O sıra, Bakan’a sordum, “Nasıl yapıyorsunuz bu konferansı, onaylanmadı ki Meclis’te” dedim. Ulaştırma Bakanı “Biz, onu Bakanlar Kurulu kararıyla hallettik” dedi. 14 Aralık’a kadar gündemde durdu; 15 Aralık’ta bütçe gö-

rüşülmeye başlandığı için, zorunlu olarak gündemden düştü. Bu hafta yine gündeme geldi. Bu en hafif tabiriyle, maskaralıktır. Uluslararası platformlarda, “idare edin, şöyle yapalım, böyle yapalım” dediler herhalde. Yaşanan şey gülünç. Tabii bu, sadece şekilsel olarak bir beceriksizlik, bir ihmal değil; bunun ötesinde şöyle bir şey de var: ITU, aynı zamanda uydu yörüngelerinin tahsisinden sorumlu. Biz, TÜRKSAT 1-B’yi kaybettiğimiz zaman uzun bir süre haber vermedik. Çünkü bir yörüngeyi boşalttınız mı, o yörüngeyi 2 sene içerisinde doldurmazsanız, sizin elinizden orayı geri alırlar.

Bütün bunları alt alta koyunca, Hükümet’in bu konudaki tutumunu anlamak zor değil. Tamam, bir sürü şeyler yapıyor, “Elektronik İmza Yasası’nı çıkardık, şunu yaptık, bunu yaptık” diyorlar; yapıyor, ama öyle yapıyor, ortada kalıyor.

Elektrik Mühendisliği: TÜRKSAT 1-B’nin yerine tekrar bir uydu göndermek için bir çalışma yapılıp yapılmadığı konusunda bilginiz var mı?

Coşkunoğlu: Evet, yapılıyor. Yeni uydu inşa halinde, yine Alcatel tarafından yapılıyor. Onun zamanında bitip bitmeyeceği, halihazırda bizim olan, ama boşalttığımız yörüngeye zamanında atılıp atılmayacağı konusunda bir tereddüt var. Benim zorlamam üzerine, Bakan beyin ağzından çıkan söz şu oldu: “Belki bir-iki ay gecikiriz.” Tabii ne olur, bilmiyorum.

Elektrik Mühendisliği: Zamanında yetiştirilemezse yeniden yörünge mi satın almak gerekiyor?

Coşkunoğlu: Evet. O zaman, sizin istediğiniz yerde

Korkunç bir yanlışla, Türk Telekom'un yüzde 55'ini özelleştirdiler. Bir kere, özelleştirme yanlıştı. Yabancıya özelleştirme de yanlış. Bu iki. Üçüncüsü de şu: Bence o da yanlış da,hani Vodafone gibi bir büyük şirket olsaydı, denilebilirdi ki, "Yahu, bunların birikimi var, knowhow'ı var, bize bir şey getirecek." Ama tutup, Hariri gibi, telekomünikasyonla hiçbir ilgisi olmayan, belli bir birikim, getirecek durumda olmayan birilerine bunu satıyorsunuz. Yani neresinden bakarsanız yanlış.

bir yörünge var olmazsa... Bu halihazırdaki yörünge, Uzak Doğu tarafına bakan bir yörüngeydi; tekrar aynı yerden bir yörünge alınabilir mi, alınamaz mı, bilmiyorum. ITU, bunu nasıl tahsis etti, ona bağlı bir şey.

Elektrik Mühendisliği: Sonuçta, bu tahsislerin parasal karşılığı da var herhalde.

Coşkunoğlu: Var tabii. Sonuçta bir kira bu. Tıpkı arsaların kiralınması gibi, yörüngeleri de kiralyorsunuz.

YAPTIK DEMEK İÇİN YAPILYOR

Elektrik Mühendisliği: Dünyada, bilgi toplumu çerçevesinde, bilgi teknolojileri ve telekomünikasyon alanında yaşanan gelişmeleri Türkiye'nin durumuyla karşılaştırabilir miyiz?

Coşkunoğlu: Bilgi toplumu stratejisi ve bilgi toplumu konusunu alt bileşenlerinden ayrı ele alamayız. Örneğin, E-Devlet Kapısı diye bir proje var. E-Devlet Kapısının uygulaması, sözüm ona, 2006 sonunda 20 devlet kurumunda kamuya açılacaktı, sonra üç prototip denildi; ama daha ortada hiçbir şey yok ve çalışma da epey kötü gidiyor. Tabii kötü gitmesini istemem. Niye iyi gitmiyor; çünkü devlet kurumlarına birbirinden bilgi alışverişi yaptırılmak kolay değil. Müsteşar düzeyinde olması gerekir derken kastettiğim oydu. Öyle olmayınca, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, "Kim oluyorsun sen?" diye bunu umursamıyorlar tabii. Kısacası, birtakım şeyler, sırf "Yaptık" demek için yapılıyor gibi geliyor bana. Bunların hiçbirinin uygulama ciddiyeti yok. Bana söylenen, bana gelen bilgilerden ortaya çıkan sonuç açıkça şu: Kurumsal iletişim ve işbirliği sağlanmadan e-devlet uygulanamaz.

E-devlet, olayları, işlemleri elektronikleştirmek değil. E-devlet, devlet ile halk arasındaki ilişkiyi elektronik kanallarla kurmakla olur. Yani oradaki elektronik amaç değil, sadece bir araç. Ama bunlar bunu amaç gibi görüyorlar. "İşte, koyduk ya" diyorlar. Koydunuz da, kim kullanıyor; hiç kimse. "Şunu arz ettik, şu teknoloji-

yi şuraya koyduk, bunu buraya yaptık" falan. Tamam. Peki, halk bunu kullanabiliyor mu? Yok. Talep nasıl olacak; halkın erişebilirliğiyle olacak. Bu gelir dağılımındaki uçurum düzeyinde, siz bunu ancak seçkin bir kitle için yapıyorsunuz demektir. İşin açıkçası, o seçkin kitlenin de o elektronik ortama pek ihtiyacı yok. Onlar istediği zaman, istediği yere zaten erişiyor. Biz, geçen sene, AKP iktidarında bir konuda çok başarılıyız, o da şu: Dolar milyarderi sayısında dünyada 6. sıraya yükseldik. Fransa ve Japonya'yı arkamızda bıraktık. Yani bu ortamda, evet, en ciddi sorun gelir dağılımındaki büyük uçurum.

Bilgi teknolojileri dediğimiz zaman veya bilgi toplumu dediğimiz zaman, olaya sadece o sektör içerisindeki donanım veya yazılım olarak bakmamak gerekir. Çünkü bunlar bütün sektörlerin bir kaldıraç. Sen, trafiğe eski kafayla bakarsan, sağlığa, eğitime, kamu yönetimine, şuna buna eski kafayla bakarsan, ondan sonra da, "Ben, bilgi teknolojilerini destekliyorum" demen bir anlam ifade etmez. Bu bir çelişki. Yanlış. Bilgi teknolojileri konusunda bir şeyler yapıyor olsan bile yanlış. Olay, öbürlerine de bilgi teknolojileri kafasıyla bakabilmek. Herhangi bir yasa, bu kamu yönetimi üzerine olabilir, tarım üzerine olabilir; bilgi toplumuna doğru giden bir Türkiye iddiamız varsa, "O iddiadaki bir ülkede bu yasa nasıl çıkmalı?" açısından bakıyorum. Bilgi teknolojileri, bilgi toplumu sadece teknolojiyle ilgili konular geldiğinde gündeme gelmemeli; hepsinde olmalı. İşte, bunun en basit örneği olarak, mesela, trafik konusuna bakarken, öyle vize falan koymak yerine Radyo Frekansları ile Tanımlama (RFID) teknolojisinin kullanılması mümkün. Bu, hem teknolojiyi destekler, hem daha etkin bir yönetimi sağlar, hem de bizim kendi sektörümüzü büyütme yarar.

Elektrik Mühendisliği: Erişim için altyapı problemlerimiz de var. Meclis'te bile 3 gündür internet sıkıntısı varmış.

Coşkunoğlu: Altyapı problemlerimiz de var. O, Türk Telekom'un özelleştirilmesiyle de çok ilgili bir konu.

SAYISAL FIRSAT ENDEKSİNDE TÜRKİYE 58.

Bahsettiğimiz bu niteliksel olaylardan sonra, niceliksel, rakamsal bir tablo sunayım size. Yine ITU'nun yaptığı bir çalışma bu. İngilizce Digital Opportunity Index diye geçen, Sayısal Fırsat Endeksi geliştirmişler. Bu Sayısal Fırsat Endeksi'ne göre bütün ülkeleri sıralamışlar; Türkiye 180 ülke içerisinde 58. sırada. Cep telefonlarında, kredi kartı kullanma gibi şeylerde ilk 20'lerde oluyoruz, dolar milyarderi sıralamasında altıncı da oluyoruz; fakat ITU'nun hazırladığı Sayısal Fırsat Endeksi'ne göre 58. sıradayız. Tabii, fırsat derken, bilgi teknolojilerine sahip olma, kullanma ve bunları değerlendirme. Niye böyle? Çünkü dünyada ciddi bir strateji ortaya konuluyor, bu stratejinin aktörleri, oyuncularını, hepsi belli. Bu, bir.

TELEKOM ÖZELLEŞTİRMESİ NERESİNDEN BAKARSANIZ YANLIŞ

İkincisi, Türk Telekom'a gelelim. Türk Telekom, bu konuda çok önemli rol oynaması gereken bir kuruluş. Bu, sadece basit bir hizmet sağlayan kuruluş değil; onun çok ötesinde işlevi olan bir kuruluş. Korkunç bir yanlışla, yüzde 55'ini özelleştirdiler. Bir kere, özelleştirme yanlış. Yabancıya özelleştirme de yanlış. Bu iki. Üçüncüsü de şu: Mesela, Vodafone var, onun gibi bir şirkete verilseydi, bence o da yanlış da, hani Vodafone gibi bir büyük şirket olsaydı, denilebilirdi ki, "Yahu, bunların birikimi var, knowhow'ı var, bize bir şey getirecek." Ama tutup, Hariri gibi, telekomünikasyonla hiçbir ilgisi olmayan, belli bir birikim, şu, bu da getirecek durumda olmayan birilerine bunu satıyorsunuz. Bu da üç. Yani neresinden bakarsanız yanlış. Haydi, özelleştirmeye taraftar olsak, yabancıya da taraftar olsak bile, bari doğru dürüst bir yabancı getir; böyle ne idüğü belirsiz ve bu alanda hiçbir deneyimi olmayan bir şirkete bunu vermenin ne anlamı var! Türk Telekom darmaduman şu anda daha organizasyonunu kuramadı, bir sürü kadrolar boş, atayamıyor, yapamıyor. Yönetimde çok ciddi sorunlar var. Bu bir.

Elektrik Mühendisliği: Devlet, bir anlamda çalışanlarını kiraladı.

Coşkunoğlu: Tabii. Devlet, çalışanlarını kiraladı, onları da huzursuz etti. Felaket bir huzursuzluk var.

TELEKOM HİSSELERİ REHİN BIRAKILDI

Belli bir peşinattan sonra bir taksit ödeme yaptılar. Aslında o taksit ödemeyi bile yapmadan, ellerindeki miktar yüzde 19.8 ve götürdüler bunu, yabancı bir bankaya rehin koyarak kredi çektiler. Yani o krediyi Türk Telekom'a yatırım için mi çektiler? Hayır. Hariri Ailesi'nin diğer şirketlerinde kullanılacak kredi için Türk Telekom yabancı bir bankaya rehin verildi.

İkincisi, yüzde 55'ini aldılar; belli bir peşinattan sonra bir taksit ödeme yaptılar. Aslında o taksit ödemeyi bile yapmadan, ellerindeki miktar yüzde 19.8 ve götürdüler bunu -geçen kasım ayında bu bilgiyi aldım- yabancı bir bankaya rehin koyarak kredi çektiler. Yani o krediyi Türk Telekom'a yatırım için mi çektiler? Hayır. Hariri Ailesi'nin diğer şirketlerinde kullanılacak kredi için Türk Telekom yabancı bir bankaya rehin verildi. Olacak iş değil. Adamın böyle telekomünikasyonda falan bir iddiası yok. Size tahminimi söyleyeyim; bunlar, muhtemelen tamamını rehin bırakıp, ondan iyice istifade ettikten sora "Biz, yokuz" deyip, çekip gidecekler. Yani bir arsadan rant alır gibi bakıyor adam. Ha arsa satmışsınız, ha Türk Telekom'u satmışsınız; adam, onu da rehin bırakıp, kredi alıp kullanabilir. Parasını ödediği kısmın tamamını rehin bıraktı.

Elektrik Mühendisliği: O zaman, taksitlerden vazgeçilip, tamamının ödenmesi girişimi de böyle bir kredi-teminat arayışının ön ayağı olabilir mi?

Coşkunoğlu: Doğrudur; onu da rehin bırakıp kredi alacak herhalde. Ben, o konuda soru önergesi verdim, cevap vermedi Bakan.

Bu konuda esas vurgulamak istediğim noktalardan biri de şu: Çeyrek yüzyıldır yapılan bu muazzam özelleştirme bombardımanında, toplum, bu özelleştirmeyi tılsımlı değnek zannetmenin de ötesinde, özelleştirmeyi yanlış da anlıyor. Yani tılsımlı değnek gibi görmenin ötesinde bir yanlış anlama bu. O da şu: Bu, Telekom gibi, yani doğal tekel sektörleri için geçerli bir konu. Bazı gazeteciler, televizyoncular beni arıyorlar, "Yahu, özelleştiği halde niye rekabet artmıyor?" Ben zaten bunu söylüyordum, özelleşince özel tekel olacak, rekabet daha beter durumda olacak diyordum. Hatta bir ara espri yaptım, "Yahu, sosyal demokrat bir milletvekiline mi kaldı rekabeti savunmak?! Bunu siz savunacaksınız da, biz, evrensel hizmet fonu diyeceğiz, sayısal uçurum diyeceğiz" falan. Ama şimdi, rekabeti biz savunuyor duruma geliyoruz; yani o kadar hayret edilecek bir şey ki! Çünkü lisans verme, izin verme gibi konularla özelleştirme birbirine karıştırılıyor.

Kamuoyu, özelleştirmeye o kadar angaje olmuş ki. Serbestleşme hala ortada yok; kablo TV'de yok, bir sürü konuda güçlük çıkartıyorlar. Türk Telekom şimdi de özel tekel olmuş, bir sürü güçlük çıkartıyor. Eğer bir kamu kuruluşu olarak kalmış olsaydı, o zaman hiç olmazsa kamu baskısıyla yapardı; ama şimdi, adam, "Özel şirketim ben, istediğimi yaparım" diyor. Yani "TK'nın izin verdiği çerçevede istediğimi yaparım" diyor. Tabii, o Telekomünikasyon Kurulu'nun izni de, sizin de bildiğiniz gibi, biraz formalite. Önceden izinler veriliyor, TK onaylıyor.

Elektrik Mühendisliği: Türk Telekom'un uygulamaya giren yeni tarifesiyle ilgili değerlendirmeleriniz nelerdir?

Coşkunoğlu: Önce şekilsel olarak söyleyeyim: 28 Aralık'ta, "Biz, bu zamları yapıyoruz" diye açıkladı Paul Doany. Biz, sömürge miyiz yahu? Bir yabancı şirket gelmiş, bize böyle bir oldu-bitti yapıyor. Bir kere, onay alman lazım senin. Ama yok. Türk Telekom'dan onay almadan bunu yapmaları mümkün değil; ama tabii, onayı almışlar, o belli. İşin içine Başbakan giriyor falan... Ama bari resmen yap da, ondan sonra açıkla. Bu kadar da kör kör, parmağım gözüne olmaz yahu!

Elektrik Mühendisliği: Telekomünikasyon Kurumu'ndan resmi bir açıklama olmadı.

Coşkunoğlu: Ben, telefon ettim dedi ki Tayfun Bey, "Pek şık olmadı." O konuda da soru önergesi verdim; ama ona da cevap gelmedi.

Şekil olarak yanlış. Bu bir. İkincisi, yaptıkları nedir; şehir içi, yani tekel oldukları yerde zam, uzak mesafede, yani tekel olmadıkları, rekabetin olduğu yerde indirim. Bir taşla iki kuş vuracaklar. Hem böylece rekabette rakiplerini ezecekler, hem de bir tatlı kar elde edecekler. Bizim hesabımıza göre, buradan, bu zamların net sonucu olarak, en kötü ihtimalle 700, daha makulü 900 milyon dolar kar elde ettiler. Paul Doany'nin iddiası önce 50-60 milyon dolardı, sonra 200 milyon dolara kadar çıktı. Nasıl hesapladığını açıklamadı.

Elektrik Mühendisliği: Trafik artarsa 250, mevcut trafikle devam edersek 150 milyon dolar diyor.

Coşkunoğlu: Biz de, mevcut trafikte 700, trafik artarsa 900 milyon dolar kar elde edeceklerini hesapladık. Ama ben, bu rakamlara nasıl ulaştığımızı biliyorum.

Türk Telekom gibi bir kuruluşun, Türkiye'nin bilgi toplumu stratejisini hayata geçirmekte çok önemli bir rolü var. Çünkü internet bunların içerisinde, her şey bunun içinde. Yani Türk Telekom'un bu konuda Ar-Ge yapması gerekir, vizyon çizmesi, Türkiye için strateji çizmesi gerekir.

Bu konuda somut bir örnek vereyim. TELETAS. O "Çağ atladık" falan denilen 80'li yıllarda Özal döneminde, gerçekten bizim sayısal santralli telefon sistemimiz dünyada en iyiydi. Ben, o sırada yurtdışındaydım, danışmanlık yapıyordum, üniversitedeydim. Yani Avrupa sistemini de biliyorum, Amerika'yı da biliyorum. Türkiye, o dönemde bu alanda en iyiydi. Oradaki sayısal santralları ve Ar-Ge'yi yapan da TELETAS'tı. TELETAS'ı Alcatel'e sattılar; Alcatel'in de ilk işi o Ar-Ge'yi kapatmak oldu. "Biz, nasıl olsa yapıyoruz, size ihtiyaç yok" dedi. O mühendislerden bazılarıyla Amerika'da Silikon Vadisi'nde karşılaştım; "Türkiye için teknoloji ürettiyorduk, şimdi artık Amerika için ürettiyoruz" dediler.

TELEKOM'U GERİ ALMANIN YOLU BULUNMALI

Yani bu özelleştirme bu gibi dallarda öyle bakkal satar gibi yapılmaz. Tamam, onların da birtakım yanlışları olabilir; ama Türkiye'nin teknolojik sıçraması için çok önemli konular bunlar. O bakımdan, Türk Telekom'un özelleştirilmesi korkunç bir hatadır. Bilemiyorum; ama bizim iktidarımızda bir şekilde bunu geri almanın bir yolunu bulmamız gerekir diye düşünüyorum. Uluslararası hukuku ihlal etmeden geri almayı düşünüyoruz; yoksa bunun olumsuz sonuçlarını bütün nesiller çekecektir. Türkiye'deki sektörün büyümesine ön ayak olması, teknolojik sıçramanın önderliğini yapması gereken bir kuruluş. Sadece telefon hizmeti veren bir operatör gibi bakılamaz.

Türk Telekom'un uluslararası hukuku ihlal etmeden geri almanın yolunun bulunması gerektiğini söyleyen Prof. Coşkunoğlu, "Yoksa bunun olumsuz sonuçlarını bütün nesiller çekecektir. Türkiye'deki sektörün büyümesine ön ayak olması, teknolojik sıçramanın önderliğini yapması gereken bir kuruluş. Sadece telefon hizmeti veren bir operatör gibi bakılamaz" dedi.

Elektrik Mühendisliği: Özelleştirmeden sonraki 1 yıllık süreci altyapı, Ar-Ge anlamında değerlendirmeniz mümkün mü?

Coşkunoğlu: Ar-Ge falan hiçbir şey yapıldığı yok. Yanlış hatırlamıyorsam, sözleşmede, birinci yılda altyapı için 900 milyon dolar civarında bir yatırım yapmayı taahhüt etmişlerdi. Fakat tabii yapmadılar o yatırımı. O da benim soru önergelerimden biriydi; “Ne kadar yatırım yapması gerekiyordu, ne kadar yaptı?” diye. Ama o da açıklanmadı.

Altyapı konusunda şunu belirteyim: Altyapının önemli bir bileşeni de Kablo TV’dir. Kablo TV’yi özelleştirdiler, TURKSAT’a verildi. Sonra TMSF ile birbirine girdiler falan. Yani keşmekeşliğin bir perdesini de orada oynadılar. Fakat biz, sürekli geniş bant İnternet istediğimiz zaman bir tek ADSL var elimizde. Niye kablo tercihimiz yok?

Avrupa’da, Japonya’da, İnternet’in yaygın olduğu pek çok ülkede geniş bant hizmetin yüzde 60-70’i ADSL ise, yüzde 30-40’ı da kablodan alınıyor. Japonya’da ADSL abone sayısı 14 milyon, kablo üzerinden abone sayısı 3 milyon; fakat kablodan elde edilen gelir, ADSL’den elde edilen toplam gelirden yüzde 30 daha fazla. Yani neredeyse yaklaşık beşte bir abone sayısı var; ama geliri yüzde 30 daha fazla. Çünkü kablo, muazzam içerik taşıma olanağı veriyor, ADSL’in çok çok ötesinde. ADSL’in çıkışını biliyorum, Amerika’daydım o sıra. Kablonun erişemediği yerde kolaylık yaratmak amacıyla çıktı. Yoksa ADSL, teknoloji olarak, kablonun yerini tutabilecek bir teknoloji değil. Ama tabii, kablo her yerde olmuyor. 1 mil problemi diye geçirdi Amerika’da. Geliyor kablo bir yerlere, evelden döşenmiş tabii, evlere de bakırla gidiliyor. O bakır taşıyamıyor. “Ne yapacağız bunu?” diye düşünüyorlar. Bütün her yere kabloyla götürse korkunç bir masraf. “Ne yapacağız, ne yapacağız?” derken, ADSL teknolojisi

çıktı. Bizdeki kablo teknolojisi de kullanılmıyor, yüzde 5’inden daha azı kullanılıyor, yüzde 95’i atıl bir şekilde öyle yatıyor.

Elektrik Mühendisliği: Yüzde 5’i İnternet erişiminde mi kullanılıyor?

Coşkunoğlu: Televizyon, İnternet. İnternet aboneleri çok düşük, birçoğu televizyon aboneleri.

Elektrik Mühendisliği: IPTV ve üçüncü nesil ihale süreciyle ilgili de değerlendirmenizi almak isteriz.

Coşkunoğlu: IPTV dediniz; televizyon, iletişim, internet üzerindeki yakınsama, dünyadaki önemli saiklerden biri. Bulanık, standartların nereye, nasıl gideceği belli değil. Türkiye için, bu konuda ciddi bir vizyonumuz olmalı. Yani teknolojinin gelişmesi karşısında, “Eller ne yapıyor, biz de oraya bakalım” yerine, kendi açımızdan bu yakınsama üzerine çalışan bir özel kurumumuz olmalı. Bence, yine Türk Telekom bunu yapmalıydı. Eğer bir kamu kuruluşu olarak kalsaydı... Bizim bu gelişmelere bu kadar izleyici olmadan, kendi işimizi ve gideceğimiz yönü belirlememiz gerektiğini düşünüyorum. Ama kim yapacak bunu; bu yok ortada.

Üçüncü nesil de Ar-Ge yapılması gereken bir konu. “Haziran, temmuz aylarında üçüncü nesil lisanslarını vereceğiz” dediler.

Elektrik Mühendisliği: Hatta onunla ilgili, başvuru olmadığı söyleniyor.

Coşkunoğlu: Eh, tabii, çok pahalı... Aslında TK, bunlarda Ar-Ge zorunluluğu getirdi. Ona çok memnun oldum. Şimdi, tekrar baskı var üzerinde, “Kaldır onu, işi daha kolaylaştır” diye. Umarım, direnirler. O konuda Ar-Ge yapmamız önemli. Bizim mühendislik dünyasında o kapasitemiz var. Bunu yapmamız gerekir ve hatta şimdiden 4G’yi düşünmemiz lazım. Fakat burada en önemlisi, 3G oldu mu, vatandaş bunu nasıl kullanacak? 3G’ye lisansı vermek, o teknolojiyi arz etmek demektir. Bu sadece eğlence için kullanılacaksa -eğlence için kullanılması demiyorum, sadece eğlence için kullanılacaksa diyorum- yeterli değil. Buna talep çıkaracak bir içerik sağlanması yönünde olmalı ve tabii erişebilirlik yine çok önemli. Orada yine sayısal uçuruma giriyoruz. Yani yapılan konuşmalardan çıkardığım kadarıyla, konunun talep kısmı yine gürültüye gidecek gibi geliyor.